

роди; кажете ми, прочие, тия различни народи щѣха ли да достигнатъ до днешното просвѣщение, ако тѣ постановяваха като догматъ, че образованието не може да се разпространи, освенъ изключително на елински езикъ, и тѣ слѣпо изучаваха и до днешенъ день само този езикъ? Но не! Народитѣ направиха онова, което е изисквалъ здравиятъ разсъдъкъ: тѣ се сдобиха съ собствена книжнина, преведоха на своя езикъ всичкитѣ елински съчинения, а по този начинъ тѣ излѣзоха по-наяве и днесъ сж по-образовани отъ еллинитѣ. Тѣй сжщо трѣбва да постѣпи и нашиятъ народъ, тѣй сжщо трѣбва и той да трѣгне по сжщия пѣтъ, по който сж вървѣли и всичкитѣ други народи още отъ преди вѣкове...

... Нека, прочее, обявимъ бащиния си езикъ за основенъ езикъ, и нека учимъ децата си най-напредъ на езика имъ заедно съ географията, историята, аритметиката и съ старобългарския езикъ (словенския)<sup>1)</sup>.

Какъ убедително и увлѣкателно Априловъ описва еволюцията на образованието и на езика у разнитѣ народи, стремейки се да бѣде обективенъ и да не влага личенъ елементъ въ спора — правило, което се спазва отъ съвременния журналистъ! Това писмо не прилича ли на вестникарска научна статия, написана отъ вещь съвременъ журналистъ? И не само Априловата кореспонденция, но и всички обществени писма на нашитѣ народни труженици по своя характеръ не се различаватъ отъ днешнитѣ журналистически творби. Личниятъ елементъ, който преобладава въ „търговското“ и „частното“ писмо, тукъ — въ общественото — съвършено изчезва.

Особно интересна е кореспонденцията между Неофитъ Рилски и Р. Поповичъ, чиито идеи по реформирането на учебното ни дѣло се приближаватъ. Отъ дневника на Неофитъ Рилски се вижда, че той е кореспондиралъ съ всички по-важни представители на българската мисъл отъ тази епоха: Априловъ, Палаузовъ, Р. Поповичъ, Огняновичъ, Ст. Богориди, Н. Бозвели, Т. Бурмовъ, Чорбаджи Вълко отъ Пловдивъ, Хр. Павловичъ и др., както и съ много отъ своитѣ ученици<sup>2)</sup>. Априловъ, Палаузовъ, както и другитѣ народни дейци, сж водили сжщо обширна кореспонденция.

Народнитѣ дейци отъ тази епоха всецѣло се отдаватъ на просвѣтното дѣло, книжнина и езикъ и слабо се интере-

---

<sup>1)</sup> Димитриеви (М. Балабановъ): Писма по народното пробуждане, Пер. сп. кн. XXV и XXVI, стр. 42—46.

<sup>2)</sup> Вж. Дневника на Неофитъ Рилски и неговата кореспонденция въ „Нови студии изъ областта на бѣлг. възраждане“, отъ проф. Шишмановъ, сб. А. Н. кн. XXI. 1926 год.